

ELŐFIZETÉS
HELYBEN ÉS VIDEKEN
 Egy évre ... 180 Lei.
 Fél évre ... 90 Lei.
 Egy negyed évre 45 Lei.
 Egy óra ... 15 Lei.

Nyitási költségek
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG
 Arad és csanádi egyesít-
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 821.
KIALCIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 Bulevardi Régele Föld-
 ház L. József 16h. ut 2.
 TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1921.

Staubert József.

Szombat, január 29.

Leleplezés Leninéről.

BERLIN. A Vorwärts-ben Bernstein, a híres német szociáldemokrata vezér szenzációt keltő cikket írt, amelyben elmondja, hogy Lenint és Trockijt 1916-ban a német vezérkar 50 millió márkával arra ösztökölte, hogy terjesszék az orosz hadseregben a bolsevizmust. Annak idején a birodalmi gyűlésben egy képviselő erről interpellált is. Kerenszky Párisból táviratozott a Vorwärts-nek és táviratában kijelenti, hogy Bernstein állításait bármikor hajlandó megerősíteni.

MADRID. A spanyol szociáldemokraták két képviselője a pártvezetőséghez intézett jelentésben beszámol a Leninnel folytatott beszélgetésről. A jelentés azt mondja, hogy Lenin 40 éves diktatúrát jósol. Angliában és Németországban, amelyek ipari államok, Lenin szerint sokkal rövidebb ideig tart a proletárdiktatura. Meg kell javítani gazdasági helyzetünket — mondotta Lenin — és ezalatt a világorradalom erjedésére várunk, amely lassabban fejlődik, semmint reméltük.

Mihályi Tivadar Bukarestben.

Cluj. (Kolozsvár). Mihályi Tivadar dr., az egységesítő bizottság elnöke, tárcza nélküli miniszter Bucaresztbe utazott. Mihályi dr. főleg gazdasági kérdéseket intéz el, különösen pedig a bonoknak február hó elsejére való beváltását sürgeti ki. Mihályi dr. kijelentette, hogy utjának nincs közvetlen politikai célja, azonban a magyar szervezkedésről is reterálni fog. Szóba került az Erdély az Erdélyieké jelszó alatt megidült jelszó, amelynek jogosultságát Mihályi annyiban ismeri el, hogy az egységesítésnek megfelelő időben kell megtörténnie, kellő előkészület után.

Apponyi Erdélyben.

Roma. Az Italia című lap azt írja, hogy gróf Apponyi Albert február elején Clujra (Kolozsvárra) utazik, ahol előadást fog tartani a magyar kultúra érdekében.

Gent. A Suisse című svájci lapnak gróf Apponyi Albert kijelentette, hogy Magyarország tagja ohajt lenni a népszövetségnek. Mihelyt a trianoni békét ratifikálják, Magyarország kérni fogja a népek szövetségébe való felvételét.

A királykérdés — Magyarország katasztrófája.

— A keresztényszociálisták kiléptek a kormánypártból. —

BUDAPEST. Gróf Teleki Pál magyar miniszterelnök kijelentette tudósítónk előtt, hogy a királykérdésnek a politika napi küzdőterére való vitele vagy az a törekvés, hogy a kérdést már most vigyék döntésre, Magyarországra nézve katasztrófát jelentene.

BUDAPEST. A keresztényszociálisták kiküldött bizottsága bejelentette a pártnak a kormányzópártból való kilépését. Összesen tíz keresztényszociálista maradt a kormányzópártban. A kilépők koalíciós alapon támogatásukat ígérték meg, de ha ilyen alapon a támogatás nem kell, akkor ellenzékbe mennek.

BUDAPEST. A kormányzópárt körében úgy vélik, hogy a keresztényszociálisták nem fognak kooperatívén kilépni a kormányzópártból és tekintélyes részük a pártban marad.

Szilágyi Lajos volt államtitkár

kijelentette, hogy a királykérdést aktuálisnak tartja. Ezt a nézetet a nemzetgyűlésen is ki fogja fejteni. Szerinte legitimista mindenki, aki IV. Károlyt Magyarország királyának elismeri. Ellenben forradalmár az, aki az ellenkező állásponton van. Ugy véli, hogy éppen a parlament munkaképességének elérése céljából szükséges az őszinte beszéd és a nyílt szívvallás.

Francu igazgató az aradi üzletvezetőségről.

Megírta az Aradi Közlöny, hogy Francu aradi kerületi vasútigazgató, mint a határszabályozó bizottság tagja Sighetul-Marmatiein (Máramaroszigeten) a csehszlovák bizottsággal a határforgalom megnyitásáról tárgyalt. Francu igazgató, aki tegnap érkezett haza, utja eredményéről a következőket mondotta munkatársainknak:

A tárgyalások ezideig a legjobb egyetértésben folytak, eredményre azonban nem juthattunk, mert a két bizottságnak nem volt egybehangzó meghatalmazása. A román megbízottak az összes függő ügyek tárgyalására kaptak meghatalmazást, míg a cseh megbízottaknak csak egyes, a vasúti forgalom szempontjából fontos ügyek elintézésére volt megbízásuk. A román-csehszlovák határon is több olyan helység van, amelyeket az új határok szétvágtak. A forgalom Csehszlovákiával már megindult. A tárgyalásoknak újból való felvételére még határozott időpontot nem tűztek ki és mindaddig nem is kezdődnek meg a tárgyalások, amíg a cseh határszabályozó bizottság tagjai a cseh kormánytól az összes pontok elintézésére meghatalmazást nem kapnak. A határszabályozó bizottság munkájának befejezése után a békeszerződés értelmében még egy ugynevezett fixirozó bi-

zottság ül össze és ez fog végérvényesen dönteni. Ez a bizottság hét tagból áll, amelyben az antant öt megbízottal, a szomszédos államok pedig egy-egy kiküldöttel képviseltetik magukat. Ez a fixirozó bizottság a román-magyar határszabályozó bizottság által megállapított határt is meg fogja rögzíteni, illetve az egyes kettévágott községek ügyében is dönteni fog.

Elmondottuk az igazgatónak, hogy távolléte alatt az aradi üzletvezetőség felosztásáról újabb hírek kerültek kombinációba. Ezekre vonatkozólag Francu igazgató a következőket mondotta:

Az aradi üzletvezetőséghez tegnap érkezett a bucurestli vezérigazgatóság rendelete, amely szerint a brasovi (brassói) üzletvezetőség február 1-én megkezdte működését és az aradi üzletvezetőség már holnap átadja az Alvincától felfelé terjedő vonalakat. A brasovi (brassói) üzletvezetőség keretében ezúttal csak négy osztály működik. A kereskedelmi és számosztály csak a számadási év kezdetétől, tehát április 1-étől kezd meg Brasovban működését. Ez a két osztály addig Aradon működik, de a diszponálás joga a brasoviaké. Az ottani üzletvezetőség személyzete már teljes. A brasovi üzletvezetőség felállításától az aradi üzletvezetőség fennmara-

dása azonban független. Bucurestben február hónapban ül össze egy bizottság, amely dönteni fog arról, hogy hány üzletvezetőség maradjon fenn és hogy azokat hol helyezték el. Csak e bizottság döntése után lehet szó arról, hogy mi történjen az aradi üzletvezetőséggel. Az itteni üzletvezetőség kezelésében most már csak 450 kilométer maradt meg. Sokan vannak olyanok, akik porosz mintára 2000 kilométeres vonalat, viszont mások, akik osztrák mintára — mint ahogy a Máv-nál is volt — 1200 kilométeres vonalat akarnak egy-egy üzletvezetőség kezelésében meghagyni. Vasúti szempontból mi küzdeni fogunk a februári gyűlésen, hogy az aradi üzletvezetőség megmaradjon Aradon. Kombinációba vették azt is, hogy Lugoson is felállítanak üzletvezetőséget. Amennyiben az aradi üzletvezetőséget mégis felosztatnák, a kormány a vasutasok elhelyezéséről mindenesetre gondoskodni fog.

A vasutasok nyugdíjára vonatkozólag Francu igazgató a következő kijelentést tette:

Kormányrendelet van arról, hogy a Máv. státusából a C. F. R. státusába átlépett vasúti tisztviselők szerzett jogaik élvezetében megmaradjanak. A vasutasok nyugdíjrendszerét egy egységesítő bizottság fogja kidolgozni. Ez a bizottság az összes csatolt területeken eddig érvényben volt vasúti nyugdíjra és más jogokra vonatkozó szabályokból a legjobbat veszi alapul. A bizottság, amelynek én is tagja vagyok, június óta nem működik. Az esküt nem tett tisztviselők mindaddig, amíg fel nem váltják őket, eddig élvezett fizetésüket kapiják felben 1:2 arányban.

Francu igazgató még a Magyarországgal való rendszeres vasúti forgalom megnyitásáról is nyilatkozott s erről a fontos kérdésről ezeket mondotta:

A Magyarországgal való rendszeres személy- és teherforgalom megindításáról még hivatalos rendelkezést nem kaptunk. A magyar és román bizottságok által a Máv-nak ítélt 760 vagon átadását holnap kezdjük meg. Erre a célra az aradi vasúti állomáson 200 vaggont már össze is gyűjtöttünk. A kocsikat rövid időn belül átadjuk és akkor a Romániába irányított, de még elfog levő áruk mielőbb meg fognak érkezni.

A Rotschild-csoport.

— Hogy rendezte Magyarország pénzügyeit? —

A nagyközönség sokat hallott már a Rotschild-csoportról, amely a volt monarchia pénzügyeinek nagyrészt intézte és ugyyszólván teljesen kezében tartotta Ausztriának és Magyarországnak financiait. A Rotschild-csoportról most érdekes ismertetést közöl a Bécsben megjelenő *Die Börse* című pénzügyi szaklap. A Rotschild-csoport tulajdonképpen a *Wodianer* csoport nevet viselhetné — írja a *Die Börse* — mert báró *Wodianer* Móríc zseniális fejében született meg a pénzcsoport megalakításának terve. Báró *Wodianer* financiai vakmerősége hozta össze a legnagyobb pénzügyi erőt a magyar pénzügyek szanalására. Ő volt a lelke egész haláláig a nagyszabású vállalkozásnak. A magyar báró hatalmas gazdagsága dacára inkább türt tagja volt az akkori bécsi előkelő pénzügyi köröknek. De később sikerült neki az embereket megnyerni, mert megvolt hozzá az anyagi lehetősége. Az 1867-ben önállóvá lett Magyarország ugyanabba a hibába esett, mint sok magyar mágnás. A nagy szabású természeti kincsekhez viszonyítva a rendelkezésre álló anyagi erők nem állottak összehangban a lendülettel, aminek a tervnélküli adósságcsinálás lett a következménye. Szinte lázasán építettek vasúti vonalakat, utakat, szabályozták és tették hajózhatóvá a folyamokat és folyókat és rövid idő alatt minden téren igen sokat produkáltak. A kiegyezés évtől 1873-ig a magyar vasutak hosszúsága 2283 kilométerről 6249 kilométerre emelkedett. Igen sok magánvasutat kellett a kormánynak átvennie s ez a nagy beruházás rengeteg összegeket einésztett fel. Az 1873-iki börzsekrach nagy mértékben lerontotta Magyarország adózásképeségét és államhitelét. Az akkori pénzügyminiszter, *Kerkápoly* Károly csak üres állampénztárba tekinthetett. 1873. augusztusában *Kerkápoly* kénytelen volt a Rotschild-háztól és a *Creditanstalt*tól 5 millió forint váltóhitelt kérni és szeptemberben egy millió ezüst forintot vett igénybe. Ekkor kezdte meg báró *Wodianer* vakmerő pénzügyi tervét, amely a Rotschild-csoport megalakításához vezetett. *Wodianer* egyesítette a bécsi, frankfurti, párisi és londoni Rotschild-házakat, az osztrák *Creditanstalt*ot, a *Diskontotársaság*ot, a *Kereskedelmi és Iparbank*ot, a *Bleichröder*-céget, a saját vagyonát, a bécsi *Sina* céget és ehhez a konzorciumhoz később csatlakozott az alsóausztriai *Eskompt-társaság* és az *Osztrák Földhitelintézet*. Ez a pénzügyi csoport nyújtott segítséget Magyarországnak. A magyar pénzügyminiszter felhatalmazást

Jóvátételi bizottság Budapesten.

(A párisi konferencia nem tárgyal Nyugatmagyarországról.)

BUDAPEST. A jóvátételi-bizottság február elején Budapestre érkezik. A magyar kormány a bizottság részére a *Royal-szállóban* 110 szobát foglaltatott le.

BUDAPEST. Február 5-én a Déli Vasut nemzetközivé tétele ügyében Ausztria, Magyarország, Olaszország és Jugoszlávia megbízottai értekezletet tartanak.

kapott a parlamenttől, hogy a fenyegető pénzügyi krízis enyhítésére 15 millió font sterling kibocsátására 6 százalékos aranykincstári utalványt adjon ki, amelynek fedezetére nemcsak az állam, hanem az állami javak is biztosítékul szolgáltak. Az államkölcsön 5 évi lejáratú lett. A Rotschild-csoport az államjegyek felét átvette és pedig egyharmadát 85 és feles kurzuson, a többit pedig 86 és feles kurzuson s ezenkívül még 2 százalékos jutalékot is biztosítottak részére. Akkoriban a pénzsűkében levő magyar mágnások is ilyen feltételek mellett kaptak pénzt. *Wodianer* bárónak hazája teljesítőképességébe vetett hite nem veszett kárba. A kedvezőtlen tőzsdei és bankkamat láb viszonyok dacára a Londonban, Berlinben, Frankfurtban, Bécsben és Budapesten végrehajtott nyilvános jegyzés során a magas percenttel bíró kincstári bonokat sikerrel jegyezték és az üzlet nagy nyereséggel zárult. *Kerkápoly* utódja, *Ghuczy* Kálmán tisztában volt azzal, hogy a magyar pénzügyek tartós javulása és a fizetésektelenség veszélyének elhárítása csak függő adósságok és a rövidlejáratú kötelezettségek rendezésétől várható.

A Rotschild-csoportnak erőteljes és ugyancsak rizikóval kísértülvezetett segítsége teljes elismerést érdemelt. A csoport 80 millió értékben 6 százalékos magyar aranyjárdékot vett át, a felét 80 és feles kurzuson, a másik felére pedig 81 és feles kurzuson opciót kapott. Az üzlet kissé veszélyes volt, de *Wodianer* lángeszze bizonyára előre megérezte, hogy a 6 százalékos magyar aranyjárdékkal idővel hatalmas nyereségre lehet szert tenni. Két évvel később a Rotschild-csoport nagy sikerrel, de 56 százalékos alacsony kurzussal a nemzetközi pénzpiacra hozta a 4 százalékos osztrák aranyjárdékot. A tul-

jegyzés oly nagy volt, hogy a jegyzett összegeknek csak 30 százalékát fogadták el. Ezzel azonban a konzorcium még nem nyert monopóliumot az osztrák pénzügyekre, mint ahogy 15 éven át a magyar pénzügyeket monopolizálta, mert az osztrák aranyjárdékot követő tranzakciókat más pénzcsoportok perfektuálták. Csak a XIX. század utolsó évtizedében lett a Rotschild-csoport az osztrák állam kizárólagos bankárja. A magyar és az osztrák aranyjárdék megteremtése indította arra a volt monarchiát, hogy pénzügyeit aranyértékre bázisozza, késsőbb azonban be is állott ennek a szükségessége. A 6 százalékos magyar aranyjárdék kibocsátását 1880-ig egymásután követték az új kibocsátások. Az utolsó emisszióval az összes járadékok összege elérte a 400 millió aranyforintot. A sterling-kurzus ingadozása és a magas kamat következtében a magyar pénzügyek vezetőinek a helyzete ugyancsak nehéz volt. *Széll* Kálmán akkori magyar pénzügyminiszter belátta annak szükségességét, hogy az aranyjárdék-adósságot le kell szállítani. Hogy kinek javára írható a magyar aranyjárdék konverziója, azt biztosan nem lehet tudni. Valószínű, hogy *Széll* Kálmánnak, *Wodianer*nek és *Taussig*nak részük volt benne. Mindenestre az aranyjárdék konverziójának keresztülvitele mester-munka volt, mert ekkor vállalkoztak először arra, hogy magas kamatot hozó állampapírt, amely parin alul állott, kisebb kamatot hozó papirossal helyettesítsenek. A kísérlet nem sikerült volna, ha a Rotschild-csoportnak nincs meg a szinte legyőzhetetlen pénzügyi hatalma és ha a nemzetközi pénzpiac nem bizik oly hatalmas mértékben a Rotschild-konzorciumban.

A nőimitátor betörései.

Az államrendőrség tegnap egy *Horlobágyi Blázy* Lajos nevű embert kísért át az ügyészségre. *Sommer* Nándor vizsgálóbíró ma hallgatta ki a letartóztatott embert. Személyi adatainak bementésakor kiderült, hogy nőimitátor. Vallomása során beismerte, hogy hét betörést követett el, négyet Clujon (Kolozsvártt), egyet Sibiuban (Nagyszebenben), ahol egy tábornok lakását fosztotta ki, egyet Timisoarán (Temesváron) és egyet Aradon. Elmondotta, hogy majdnem valamennyi betörést a múlt év szeptemberében követte el. Jegyzőkönyvbe mondotta, hogy Clujon (Kolozsvártt) értékes perzsa szőnyeget lopott. Egy ismerőse révén résztvett egy lakodalomban. A menyasszonynak nászajándékkul egy lopott perzsa szőnyeget ajándékozott. Valószínű, hogy az akkori menyasszony most mint orgazda kerül a bűnygybe. A beismerő vallomás alapján *Sommer* vizsgálóbíró elrendelte az előzetes letartóztatást s a nőimitátort most az ügyészség fogházában őrzik.

Irodalom és művészet.

A színház heti műsora.

Szombat d. u.: *Betyár kendője*. Este: Ezüst sirály. (Bérletiszünet.)

Vasárnap d. u.: *Lumpácius*, vagy a három jómadár. Este: Ezüst sirály. (Bérletiszünet.)

Hétfő: Ezüst sirály. (C.)

A prefektus a tárlaton. Dr. *Moldován* Silvius prefektus tegnap délután meglátogatta *Rubletzky Géza* szobrászművész és *Pataky Sándor* festőművész kiállítását. A prefektus, aki a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott a kiállított szobrokról és képekről, kijelentette, hogy ha *Bucurestii* utjáról visszaérkezik, a családjával még egyszer meglátogatja a kiállítást.

Szombaton és vasárnap délután két nagyszerű darab a *Betyár kendője* és *Lumpácius* vagy a három jómadár szerepel a színház műsorán. Mindkét darabot a már ismert elsőrangú szereposztásban, kifogástalan előadásban mutatják be.

A *Falu rossza* díszelőadásban. A délutáni előadásokat a *Falu rosszával* kezd meg a színház. Az elsőrangú népszínművet *Blaha Lujza* 70-ik születésnapja alkalmából ünnepi előadásban mutatják be.

A *Rubletzky-Pataky* kiállítás iránt fokozódó érdeklődés arra készítette a rendezőket, hogy a közönség részére a kultúrpalota emeleti helyiségében levő tárlatot szombat és vasárnap 10-1-ig és d. u. 3-7-ig tartja nyitva. Belépti-díj 2 lei. A tárlat február 2-án zárul.

Három művész jutalomestje ma a *Modern Kabaréban*. *Péter Ervin*, a zseniális karmester önálló zongoraszámokkal, a széphangu *Lantos Ferenc*, a kabaré kitűnő rendezője és *Rudas Bandi* a népszerű táncos komikus legjobb magánszámaikkal és legnagyobb szerepekben lépnek fel a mai jutalomestén, amelyen *Borszék*y és az összes tagok kitűnő műsorral szerepelnek.

Délutáni premier. Február hónapban az első nagy bemutató a jövő hét végén zajlik le, amikor a színház a budapesti *Bárdos* színházban óriási sikerrel színrehozott *Földes* darabot, a leányom-at mutatja be. A premiernek külön érdekessége lesz, hogy a címszerepet *Gajdzsinszky Irén* fiatal tehetséges naiva játssza, aki bemutatkozó fellépése alkalmával valósággal meghódította az aradi közönséget.

A hálátlan zongoraművész.

Gorodinszky Szasa - vädja az aradiak ellen.

Csak nemrég rendezett Aradon önálló hangversenyt Gorodinszky Szasa, az orosz származású kiváló zongoraművész, akit az aradi közönség szeretetébe fogadott. Gorodinszky most Timisoaran (Temesvárott) tartózkodik, ahol szintén önálló hangversenyt akar rendezni. Egy utáni hírlapíró beszélgetett Gorodinszkyvel, aki művészi önfelettséggel kijelentette, hogy Aradon, ahol nagyon szeretik, két pártra szakadt - miatta - a város. Elmondta, hogy az aradi filharmonikus egyesület felkérte, hogy az egyik filharmonikus koncerten ingyen szerepeljen. Azt felelte a filharmonikusoknak, hogy ők sokkal gazdagabbak, mint ő; tehát bátran fizethetnek. Máskülönbén sem azért tanult 16 évig, hogy ingyen lépjen fel. Erre a filharmonikusok Gorodinszky állítása szerint megtagadták rá és mozgalmat szítottak ellene. Az incidens után hangversenyt rendezett, melyre azonban az állítólagos propaganda miatt már kevesen jöttek el. Amolyan rögtönző-estély volt, ahol Gorodinszky a közönség által feladott témát azonnal megoldotta. Szerinte az aradi lapok némelyike ezért ellene fordult és komolytalannak nevezte. Gorodinszky kijelentette, hogy ez őt nem érinti. Ismeri az aradi közönséget, tudja, hogy őt szeretik és ismeri a saját művészetét, úgy, hogy nyugalommal nézi az ellene szított hajsztát.

Eddig szót a zongoraművész nyilatkozata. Mi igazán nem is tudtuk, hogy Gorodinszky ellen hajsza indult volna meg. Szomorúan látjuk most, hogy Arad zeneipártoló közönsége két pártra szakadt és hogy a pártoskodás szelleme felült a zenei műveltetert rajongó aradiak békéjé és nyugalomát. Azt azonban konstatálhatjuk, hogy Gorodinszky a fenti nyilatkozatával bizonyára elvezette az aradiak szeretetét, amelyre oly büszke az öntelt művész.

Chimay hercegnő festményei.

BUDAPEST. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Egyes külföldi lapok azt a hírt terjesztik, hogy az elszakított területeken a hatóságok értékes festményeket találtak volna, amelyekről megállapították, hogy azokat a világháború folyamán a Franciaországban harcoló osztrák-magyar csapatok katonái Chimay hercegnő kastélyából elrabolták volna. Ezzel szemben illetékes helyen megállapították, hogy az annak idején Franciaországban harcoló magyar csapatok Verduntól délre levő Cap des Romains-nél tovább nem jutottak, ez a hely pedig 500 kilométernyire fekszik a legközelebbi Chimay kastélytól. A külföldi lapok megállapítása tehát már saját elmondásuk alapján is fizikai lehetetlenség.

Az első álmokóros megbetegedések Aradon.

Irtunk arról, hogy Erdélyben különös körülmények között több vasutas megbetegedett. Az orvosok kutatásai alapján a betegséget svéd álmokórnak nevezték, mert először Svédországban fordultak elő hasonló megbetegedések és az erdélyi esetek tünetei is hasonlítanak a svéd esetekhez. Az álmokór tünetei nagyban hasonlítanak a tropikus éghajlat alatt előforduló álmokórérhoz, de nem olyan súlyosak. Ma arról értesültünk, hogy Aradon a Strada Marasesti (Kossuth-utca) 30. szám alatt is történt egy álmokóros megbetegedés. Ez a ház Szentpétery Lajos CFR. vasutas tulajdona. Szentpétery Juliska nevű leánya betegedett meg álmokórnak. Az Aradi Közlöny munkatársa kint járt a vasutas házában. Szentpétery helyett a fia, aki szintén vasutas, elmondta, hogy nővére négy nappal ezelőtt lett rosszul. Először fejfájásról panaszkodott, majd szédülés fogta el és a szemei zavarosak és véresek voltak. A fiatal Szentpétery a következőket mondta:

Juliska hugom állandóan alszik és alnában félrebeszél. Tegnap annyira rosszul lett, hogy orvost hívtunk, akitől valami port kaptam.

A betegszobában fülledt levegőben fekszik Szentpétery Juliska. A falnak fordulva alszik s a párnák közül csak a fekete haja látszik ki. A hozzáintézett kérdésekre nem felelt, csak értelmetlen szavakat mormogott. A fiatal leány mélyesen aludt és alnában is beszélt.

Egy aradi orvos nyilatkozata az álmokórról.

Munkatársunk felkeresett egy aradi orvost, aki a svéd álmokórról a következőket mondta:

Volt aradi járásbíró és lakója.

Többször írtak a lapok arról, hogy Uray József volt aradi járásbíró, aki repatriálása után Budapesten királyi ügyész lett, konfliktusai voltak egyik lakójával, Zemplény Géza - műgyógyász, rendes tanárral. Uray ügyész és Zemplény professzor között oly faszült lett a viszony, hogy a műgyógyász tanár egy alkalommal megelégedkezett magáról és házigazdáját tetteg inzulálta. Uray József jeljelentette a bíróságnál Zemplény Géza tanárt, akit a büntető járásbírósg tegnap 8 napi fogházra ítelt.

A III. osztályu kereseti adó.

A III. osztályu kereseti adó folyó év január 29-én a következő sorrendben fog történni: Hesch Béla újságkiadó, Lányi és Pichler, Deák Béla, Deák Zsigmond, Ungár és Tsa könyvnyomda, Steiner Mór, Sárosi Vida István könyvkötő, Bárony Andor szövőtáru, Komlosán Miklós közező, Hirschfeld és Tsa rövidáru, Gillec Ferenc kőműves, Oppenheimer Mór, Pellegrini József kőműves, Csáki Károly, Nagy Károly, Béni János szeméthyordó,

Tudtommal Aradon eddig két megbetegedés történt, mind a két beteg nő. Az egyik Szentpétery Juliska, a másiknak a kitér nem mondhatom meg. A betegség nem ragályos, meri érintkezés útján nem terjed. Az eddigi orvosi kutatások még nem mutták megállapítani, hogy mi okozza a betegséget. Egyes orvosok szerint az álmokór az influenza egy válfaja, amit én azonban kizárnak tartok, mert a betegek az influenza egyetlen tünete sőt észlelhető. Míg az influenza hűlési tünetekkel jár, addig a svéd álmokór tünetei: a fejfájás, szédülés, csuklás, nagyfokú álmoság és végül mély deliriosus alvás. Mások szerint az álmokórt a malária bacillusaihoz hasonló, protozoa nevű élősködők okozzák. A betegség némileg hasonló a tropikus éghajlatok alatt előforduló álmokórral, amelyről már megállapították, hogy azt a triponozómia nevű bacillus okozza. A tropikus álmokór súlyos, de az itt előforduló esetek csak ritkán válnak súlyosakká. Azért tudomásom szerint a svéd álmokórnak is voltak súlyos esetei, például a beteget szélhűtés vagy benuulás érte. Az is megtörtént, hogy egy-egy eset halálos kimenetelű volt. Az aradi esetek könnyebb lefolyásúak. Ma a közkórházba egy 22 éves karcicsi fiatalnő hozták, akit félfoldali szélhűtés és nyelvbenuulás ért. Az eset gyanus, mert fiatal embernél nagyon ritka a szélhűtés. Minden esetre alaposan megvizsgáljuk a beteget mert esetleg fennállhat az a feltevés is, hogy a fiatal embert a svéd álmokórból kiolyólag érte a félfoldati szélhűtés és nyelvbenuulás. A közönségnek nincs oka az aggodalomra, mert a betegség nem járványszerű és csak sporadikusan lépett fel.

őzv. Andrassy Gáborné, Dehelán Mihályné szülésznő, Pakurár Milán, Zambori Józsefné sertéskezeskedő, őzv. Bogya Ferencné, Csanadán István, Dan Illés, Josty Szvetozár, Jovanov Pál, József János, Kollárov József, Krjátzki Gyula, Kutyik György, Lehoz Sándor, Macsán Miklós, Bosnyák Milán, Puterity Demeter, Saobolai Sándor, Tollán Péter bérkezeskedő, Pelyhe Mátyas szűő és vegyeskereskedő, Virág Andorné enkrász, Rothbaum Leo élesztőkereskedő, Flaur Miksa építészeti anyagkereskedő, Samu Ferenc kassifényező, Ifj. Muszka József kezekgyártó, Illés Sándor, Vortmann Ferenc kályhás, Drahoeki és Herz mükávé vállalat, Dongán Lajos kárpitos, Schuch Ferenc kávé, Vágner Antal kádár, Benkő József kereskedő, Ruzs Manóné báromfikereskedő, Turánszki Miklós fürdőtulajdonos, Feledi Dezső, Schule Lujza francia tanító, Gellinek Lotti énektanár, Mannheim Zsigmondné, Rahm Odón fényképész, Novák Antal, Zaránd Ferenc favarozók, Kelen Lajos takács, Deutsch Sándor táncosnő.

Megtalálták egy Arpad-herceg csontvázat.

BUDAPEST. A Margit-szigeten ásás közben történelmi szempontból értékes leletre bukkantak. A margitszigeti templom romjai most takarítják el és a romok alatt megtalálták IV. Béla magyar király unokájának, Béla maosól hercegnek csontvázat. Az Arpad-házból származó herceg a XIII. században politikai gyilkosság áldozata lett. A csontváz koponyáján és egyéb részein 23 kardvágás nyoma látszik.

LEGUJABB.

Jugoszláviában letartóztatott kommunisták. Belgrad. Az itteni rendőrség több kommunista agitátort tartóztatott le, köztük több orosz menekültet.

Kiderült, hogy a letartóztatott kommunistákat Moszkvából küldték a jugoszláviai kommunista pártba, hogy a moszkvai kormány utasításait elhozzák.

Egy millió a magyar akadémia. Budapest. A nagyobb tankarékpenztárak és bankok egyesülete a magyar tudományos akadémia segítségére egymillió koronát adományozott.

A volt elnői (kolozsvári) egyetem Szegeden. Budapest. Most már befejezett tény, hogy a volt elnői (kolozsvári) egyetem Szegedre kerül. A pozsonyi egyetemet más városban helyezik el.

Eljárás Erzberger ellen. Berne. A birodalmi gyűlés hozzájárult ahhoz, hogy Erzberger ellen meginduljon a törvényes eljárás. Erzberger pénzügyminiszter korábban piszkos üzleteket kötött és hamisan vallotta be adóját.

Fegyelmi a kommunista ügyvédek ellen. Budapest. A budapesti ügyvédi kamara 118 budapesti ügyvéd ellen indított fegyelmi eljárást, a kommunista era alatt tanusított magatartás miatt. Legközelebb Székely Imréné, a radikális párt főtitkárának és a volt népbiztos ügyvédek ügyét tárgyalja a kamara.

Lányos Leo temetése. Budapest. Ma délután óriási részvét mellett temették el a Kerepesi temetőben Lányos Leo v. b. t. t., főrendiházi tagot, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnökét. A temetésen a kormány is képviseltette magát. A magyar pénzügyi és közgazdasági életnek minden számottevő tagja megjelent a temetésen, amelyen a nemzeti gyűlés is képviseltette magát.

Alapítvány Fay Szeréna nevére. Budapest. A Magyar Színművészeti Társaság, a kiváló színművésznőnek nevére nagyobb alapítványt tett. Fay Szeréna Aradon is hosszabb ideig tartózkodott, különben is Aradhoz rokonai kötelek fűzik, mert nővére itt lakik. A kiváló művésznő akinek művészetében az aradi közönség is már gyönyörködött, a kommun alatt elmenekült Budapestről és akkor Aradon tartózkodott.

HIREK.

Megalakult

a magyar-francia kamara.

BUDAPEST. A magyar-francia kereskedelmi akadémia Budapesten ma megalakult. *Fouche* francia miniszter Franciaország budapesti főkonzulja tudósítónk előtt nyilatkozott Franciaország rokonszenvéreiről. A magyar nép intelligenciájával és szorgalmával — mondotta *Fouche* főkonzul — újra elfoglalja a nemzetek sorában őt megillető helyet. Magyarország ki fogja heverni a súlyos megpróbáltatások következményeit és ebben Franciaország segíteni fogja. A magyar-francia kamara elnökévé *Matlekovich* Sándort választották meg.

— **Antant misszió Aradon.** Tegnap este öt tagból álló antant misszió érkezett Aradra. A misszióban egy angol, egy francia és egy olasz tiszt van. Tagjai ezenkívül egy román tiszt és *Tapódy Károly* magyar százados. A misszió ma délelőtt 10 órakor Pécskára utazott.

— **Tisza István szobra.** Budapest. Gróf Tisza István szobrának javára ma rendezték a Gellért-szállóban az első matiné.

— **Új időszámítás Csehországban.** Prága. Junius 1-étől kezdve Csehországban az eddigi 12 órás időszámítás helyett a 24 órás időszámítást vezetik be.

— **Clemenceau nem politizál többé.** Páris. Clemenceau — mint jelentették — a Civalori maharadza vendége volt és egy vadászal alkalmával egy tigrist lőtt. Clemenceau igen jól érzi magát, de utazását nem folytatja, mert márciusban visszatér Párisba. Visszatérését fontos ügyek teszik szükségessé. Arra a kérdésre, vajon részvesz-e a politikai életben, Clemenceau határozott tagadó választ adott, mert a politikával és az újságírással jóllakott. Az a szándéka, hogy a családjával falura vonul és csak olykor-olykor jön Párisba. Politikai pályafutását befejezettnek tekinti.

— **A sváb-német kultúregyesület helyisége.** Aradon már régebbi idő óta működik a sváb-német kultúregyesület, de a sok taggal rendelkező egyesületnek még ma sem volt helyisége. Az egyesület kérvénnyel fordult tehát a városi tanácshoz, hogy a Kulturpalotában adjon helyet. A városi tanács elutasította a kérelmet. A lakáshivatal döntött ebben az ügyben és a Szent István-utcában levő volt munkaközvetítő helyiséget rekvirálta el az egyesület céljaira.

— **Eladott főhercegi paloták.** Bécs. Rámer és Károly István, Habsburg főhercegek bécsi palotáját egy pénzügyi konzorcium 67 millió koronaért megvásárolta. Károly István főherceg egyik palotáját már megvásárolták.

— **Kocsikaramból.** A ma délelőtti órákban a Strada Braianu (Weltzer-utca) sarkán mulatságos, de majdnem végzetes katasztrófa történt. Egy autó robogott végig a Strada Marasestin (Kossuth-utcán) és nem tudni milyen okból összeütközött egy sárga futókocsival. A karamból igen érdekes hatást váltott ki. A kocsiféldalra billent és a beuntúlók: egy prémbundás hölgy, meg egy tizenhat évesnek látszó fiú kiborultak az utestre és elterültek a pocsofájában. A kocsi és a sofőr az első nedtségből magukhoz térve, mikor már látták, hogy senkinek nem történt baja, összevesztek. Mindegyik azt bizonyította, hogy a másik a hibás. A nagy lármára és csődületre egy rendőr alakja is feltűnt a közelben, mire abbahagyták a veszekedést és felülve lármáveikre odébb mentek.

— **Marczali Henrik tanár.** A budapesti egyetem tudvalevőleg felszámolta Marczali Henrik tanárt, a bölcsészeti fakultás tagját, hogy a kommunista szervezéséért nyújtsa be nyugdíjaztatása iránti kérvényét. Marczali erre nem volt hajlandó, mert a bölcsészeti fakultás őt rehabilitálta. Ugy kétszáz, hogy az egyetem tanácsa a bölcsészeti kar vezetője következtében elállt eredeti szándékától, mert most azt jelentik Budapestről, hogy Marczali professzor újból megkezdte előadásait.

— **Az élelmiszelek ára.** A vármegyei közéletmezési felügyelőség ma tájiratti rendeletet kapott a közéletmezési miniszteriumtól, amely szerint a vármegye élelmiszelei felügyelői az élelmiszelek árait minden hó 1-én jelentik be a közéletmezési miniszteriumnak.

— **Naponta újabb műtárgyak látnak ki.** a képző és iparművészeti szalon állandó kiállításán. Megtekinthető délelőtt 10-től 1-ig, délután 3-tól 7-ig a kulturpalota kistermében.

— **Robe divatkirály iparművészeti nődivat és kalapszalonia** február 1-én nyílik meg. Strada Colonel Pirici (Vörösmarthy-u.) 3. sz. alatt, II. emelet.

— **Helyreigazítás.** A közéletmezési vállalat hivatalos közlésebe hiba csúszott be, amennyiben a gyufa dobozának ára nem 30, hanem 50 bani.

— **Öngyilkos gyáros.** Budapest. Molnár Menyhért 51 éves budapesti gyáros Frommer-pisztollyal aryonlőtte magát. Hátrahagyott levelében azt írja, hogy nagy összegeket vesztett a lőzsdén, teljesen tönkrement és életét elvesztésében lett öngyilkos.

Vizsgálat Varjassvék ellen.

BUCURESTI. *Goga Octavian* miniszter, aki előtt *Böloni György* és *Majláth Ferenc*, a *Bukaresti Hirlap* szerkesztői részletesen elmondották az újságpapirpanama ügyét, szigorú vizsgálatot rendelt el a *Hartia* részvénytársaság ellen. A vizsgálatot dr. *Bucsan* államtitkár, *Gutu Mihály*, *Schiopu* szerkesztő és *Congoru* képviselő vezetik. A bizottság már meg is kezdte a kihallgatásokat a panama ügyében. Az *Adverciul* szerint dr. *Miklós Gyula* és tárja a vizsgálat hírére Bécsbe szöktek. Egyébként a *Bukaresti Hirlap* kiadóvállalata hosszabb nyilatkozatban elmondja, hogy a lap kiadó-tulajdonosai és az eddigi szerkesztőség tagjai között súlyos konfliktus támadt, mert a redakció a kiadók határozott akarata ellenére szinte bolsevizmusig hajló irányzatot akartak a *Bukaresti Hirlapban* kifejezésre juttatni. A lap kiadói ezt az önkényes irányváltoztatást nem tűrték s így a viszony annyira elmérgesedett, hogy az eddigi szerkesztőség tagjai a lapot erőszakos módon akarták a saját kezükbe kaparintani. A szerkesztőség tagjai valóságos sajtóhadjáratot indítottak a kiadók ellen, s őket a legképtelenebb vádakkal és rágalomokkal illették. Így előkészítve a talajt, a szerkesztőség saját birtokába vette a lapot, de a hatóságok keresztülváltva a szítán, visszaadták azt a kiadó-tulajdonosoknak. Bejelentés után a kiadóhivatal, hogy a *Bukaresti Hirlap* néhány napon belül újból meg fog jelenni. Azon

a lapon, amelyben a kiadói vállalat nyilatkozata megjelent, felelős szerkesztőként *Gedeon Imre*, a lap eddigi kiadóhivatali igazgatója szerepel.

Üzletet nem lehet rekvirálni.

(Balteanu táblabiro az új lakásrendeletéről.)

Megírta az *Aradi Közlöny*, hogy a mai nappal megkezdte működését az új lakásbizottság, amely egyedül hivatott lakásügyekben dönteni. Munkatársunk ma felkereste *Balteanu* Fag táblabíró, az új lakásbizottság elnökét, aki programjáról és az új lakás-szabályrendeletéről a következőket mondotta:

— A rendelet különösen azt előzolja, hogy a lakáshivatali hatóságok minden ambíciójukkal oda törekedjenek, hogy úgy a katonai, mint a polgári személyek és a menekültek a legrövidebb időn belül lakáshoz jussanak. Kimondja továbbá a rendelet, hogy női lakásoknak 1, nő embereknek 2 szobás lakásra van jogosultságuk. Az új intézkedés szerint nem aradi illetőségűek csak 15 napig tartózkodhatnak a városban. Ezt a tartózkodási engedélyt csak a belügyi államtitkárság hosszabbíthatja meg. A lakással bírók kötelesek felesleges lakrészeit a hatóság rendelkezésére bocsátani. Ha valaki nincs megelégedve a lakásbizottság döntésével, az írásba foglalt és a belügyi államtitkársághoz címzett panaszát a városi prefektúrán nyújthatja be. Az új rendelet értelmében üzlethelyiségek rekvirálása tilos. Intézkedés van arra nézve is, hogy az elrekvirált lakások bérösszegét a lakásbizottság állapítsa meg.

Végül kijelentette *Balteanu* táblabíró, hogy a lakásbizottság — minthogy a lakásügyek nagyon összetöröltek — egyelőre minden nap ülészik.

Vasuti kocsikat loptak a schiberek

A bécsi rendőrség — mint tudósítónk jelenti — nagyszabású csalás ügyben nyomoz. Egy neves szállítási és bizományi cég több főtisztviselője követte el a visszaéléseket. Az osztrák államvasutak nem engednek ki vagonokat Lengyelországba, mert sohasem kapják vissza a kocsikat. Így tehát Ausztriában csak lengyel tehervagonokon lehet Lengyelországba árut szállítani s ha nagyritkán lengyel cimerez vagonok jönnek osztrák vasutállomásokra, temérdek sokan jelentkeznek, akik meg akarják rakni és egy-egy lengyel vagonért szívesen fizetnek 40.000 lengyel márkát. Ez a ritka konjunktúra vitte csalásra a kérdéses bécsi nagy szállítócég raktárnokát, *Mischnowitzer Móricot*, aki állítólag vasuti raktárnokok segítségével követte el az államvasut kárát a nagy családokat. Tizenkét osztrák tehervagont átfestetett, falára ráamázoltatta a lengyel cimert és így ezek a vagonok Lengyelország birtokába jutottak. Az eset részletei még nincsenek felderítve, de a csalók mind kézrekerültek.

Talárban védenek az ügyvédek.

Most érkezett meg a törvényszékhez és az ügyvédi kamarához az igazságügyminiszter rendelete, amelyben elrendeli, hogy február 1-től kezdődőleg az ügyvédek a bíróságok előtt csak talárban jelenhetnek meg. A rendelet vonatkozik a bírakra is, akik különben már néhány hete román nemzetiszínű kokárdát viselnek a tárgyalások tartama alatt. A talárok színe ügyvédeké és bíróknak egyöntetűen fekete lesz. Fekete selyem, fekete selyem hűléssel és csukolt gallérral. A talár gallérián az előírás szerint fehér jelvény viselendő, ami az igazságszolgáltatás tisztaságát jelképezi. A nemzetiszínű kokárda a balvállra kerül. Az ügyvédek, az ügyvédekkel való megkülönböztetés szándékából a taláron piros csíkot viselnek. Az ügyvédi talár a nyugati országokban és Amerikában már régen divatos, azaz kötelező, de nálunk szokatlanságának fogva az igazságügyminiszteri rendelkezés most élénken foglalkoztatja a jogász világot. Egyébként a talár viselés a törvényszéken március 1-én válik kötelezővé. A járásbírókat egyelőre az új rendelkezés nem érinti.

A nagy „logó.”

Müller Dolfit sokan ismerik Aradon. Este kezdődött meg az ő munkája. Végigjárta a kávéházakat, vendéglőket, mulatókat és fekete jellegzetes vasdobozából kínálta eladásra a iriss vingal bombont. Mindig jókedvűen beszélt. A mulatók közönsége szívesen tréfálódzott vele és néha-néha vacsorát és bort is fizettek a Dolfinak. Az éjeli mulatók, a kabarek leányai is szerették Dolfit és vele közvetlenül szerelmes leveleket. A háboruban igen viharos multja volt Dolfinak. Nem csoda, de nem szeretett a katonaságot és semmiestre sem tudták rávenni, hogy a hartertre menjen. Amint a tűzvonalba ért, rögtön hazajött. Büntetésből az olasz fronton egy rabszázadhoz osztották be. Itt csupa tizenhárompróbás ember volt, akik már nem egyszer szöktek haza. Ezek nappal a legmagasabb hegyekre szállították fel a gerendákat, éjjel pedig bezárták őket a fedezékben készített börtönbe, innen lehetetlen volt a lógás. De Müller Dolfi nem azért aradi fiú, hogy neki valami is lehetetlen legyen. Innen is megszökött. Zsidó ünnepek voltak és a hadseregparancsnokság rendelete szerint ezeken a napokon a zsidó katonák hátramehettek a front mögött tartandó istentiszteletra. A rabszázadra természetesen ilyen rendelet semmiestre sem vonatkozott. Müller Dolfi azonban mégis odaállt a parancsnok elé, aki ugyancsak aradi ember volt és könyörgött neki, hogy engedje el imádkozni. Minden szentire esküdött, hogy visszajön. A parancsnok megindult földijének könyörgésén és elengedte Dolfit. Persze, hogy nem ment többé vissza. Néhány napig hiába várta a kávéház közönsége Müller Dolfit. Ma azután egy új fiú hozta a vingai bombonos dobozt és elmesélte, hogy a Dolfi elutazott. Miután már nagyon sok adóssága volt, igazolvány nélkül repatriáltatta magát Magyarországra. Dolfi tehát most is megígott, mert a lógás már a vérében van.

Árus voltam az ócskapiac

A legjövődmezőbb mesterségek egyike a zsisbáusság. Sokszor figyeltem, amint percek alatt adják-veszik az árukat és percek alatt szinte vagyont szereznek. A pénteki hetivásár nyújtotta alkalmat én is felhasználni és elhatároztam, hogy elsajátítom ezt a fényes életet biztosító foglalkozást. Rongyos gúnyát öltve magamra, megálltam az árusok soraiban teljesen tanácstalanul, mert nem tudtam elképzelni, hogy miként fogjak hozzá ehhez a legkevesébbé ha vészes mesterséghez, mert sem köznyelvi mesterségértelem nélkül, egész bizonyos, hogy becsapódom. Élénk láрма az egész vonalon. A lomtarak minden elrejtett kincse itt lát napvilágot. Nem is gondoltam soha, hogy ilyen vacakoknak is van értékük. Egy szegény asszony néhány használt rongyos, agyonfoltosított harisnyát kínál uton-utfélen. Megkérдем, mennyiért adja? Öt leit kér darabjért, de ennél alább semmiesetre sem adható. Általában szilárd meggyőződés, hogy így minden drágább, mint például a belvárosi boltokban. Egy talicskás ember süllyköt árul és hangosan kiabálja, hogy valódi parázs. Egy kocsi áll meg a piac közepén. Feketekendős síró asszony ül rajta, meg egy izsakos képű, nyálas bajszú férfi. Rokkant díványt szedték le a kocsi-ról. Talán az utolsó butordarabot adják el most. Nagyon megviselt darab, a poloskák esztendő nyomai megőrölték a kikopott szövettel takart léckéretet. Néhány kofaféle asszony állja körül, rögtön az eladásra szánt holmit és becsimélni kezd: — Pfu, hogy lehet ilyen ócskaságot idehozni! Egy zsirosképi rákontrázott: — Ez már csak a tűzre való. A tulajdonos, a fáradtarcu fekete kendős néni szemlesütve hallgatja a vitát és szinte szegyenkezni látszik, hogy nem hozhatott jobbat a vásárra: — Tessék elhinni, kérem, csak azért adom el, mert igen szűkös a pénzem van a pénzre. Már minden lehetőt eladtunk. Az uram eliszik mindent. Derék, jó ember, de nem tud leszköni erről az átkozott szenvedélyről. — Kérdezik, hogy mennyit kér a díványért, de a jó asszony egészenlősen hallgat, végre az egyik kofa száz leit kínál érte. A többiek sem akarnak többet adni. A jóasszony akármiknek kínálja, mindenki csak százat ígér, mert itt nincsen konkurrencia. Az egész piac villámgyorsan vette tudomásul, a dívány ára száz leit. Megsajnáltam szegényt és, hogy megbontsam az egyetértést, közbe kiáltottam, hogy én kétszázat adok. Borzasztó felzúdulást idéztem elő. Az összes kofák egyszerre vettek körül. A legválogatottabb gorombaságokat ordították felém és a körülvevő gyürű mindig összébb szorult, úgy, hogy a helyzet már kezdett kritikus lenni. A felémrepülő hangzavarból csak nehezen tudtam kikapni néhány megérthető szót: — Kicsoda maga? Van-e iparendélye? Rendőrt kell hívni! Ijedten védekeztem, hogy én nem eladásra akarok venni, hanem saját használatomra, de mehetségemet nem akceptálták. Kezdték kellemetlen lenni a história, mikor a kövér-asszony, a kit mindenki Klein néninek szólított és látszólag a fókofa állását

töltötte be, diplomatikusan félreszólitott és durva hangon a fülembe suttogta: — Ugyan ne gyerekeskedjék! Mit csinál itt nekünk felesleges bajokat. Maga ügyes és becsületes fiúnak látszik, én alkalmazom magát a boltomban.

Ezzel azután engem is tökéletesen lekenyerezett és a díványt Klein néni vette meg száz leiert. Többet egy banival sem adtak érte. Klein néni az ócskapiac királynője. Az ő szava döntő minden vitás kérdésben. Ha ketten összevesznek, ő nyomban ott terem és beleavatkozik a dologba és feltétlenül azé a győzelem, a kinek Klein néni ad igazat, mert neki olyan erős hangja van, hogy letorkolja az ellentmondókat. A boltja a földön van. Rengeteg mindenféle holmi. Tükrök, szentképek, mosóteknő, sodródeszka. Rögtön az én munkámat is kiadta. Egyrészt körül kell járnom a piacon és figyelni, hogy mi van eladó és az eladni szándékozót hozzá kell vezetni, vagy pedig a „bolt” előtt állni és fokozni a vevőkben a vételkedvet. Klein néni azt is megígérte, ha jól viselem magamat, néla én jól jövőm lehet. Csakhamar vevők jöttek. Fiatal házásoknak látszottak. Bátortalan, csendes szöke asszonyka és egy magas barna férfi. Bütört akartak beszerezni, hiszen, istenem, olyan drága most az új. Az előbbi előtt-em száz leiert vásárolt díványra alkudtak. Hatszáz leire tartotta Klein néni és nem győzött sopánkodni: — Tessék elhinni, drága nagyságám, nagyon olcsó ez. Ötszázért vettem én magam, de nagyon sokat rákötöttem a csináztatásra. Nem is adnám oda másnak ezerért sem, ha nem ilyen aranyos nagysága kérné. Azután Klein néni engem is megböködött, hogy én is beszéljek, de engem bosszantott ennyi hazugság, vagy talán csak csupa ügyetlenségéből, de elszóltam magamat, hogy a díványt öt perccel előbb vettük száz leiert. Klein néni szörnyű haragra gerjedt és kijelentette, hogy ne higgyenek nekem, mert nem tudom, hogy mit beszélek. Mikor a fiatal pár meghiusult vásár után, odébb állott, egész méreggel rávettem magát és én futva menekültem. Talán örökké fogva sajnálni, hogy egyszer életemben lett volna igazi alkalmam a pénzszerezésre és azt is ilyen könnyelműen elszalasztottam. (S. E.)

Nyomor Varsóban.

BERLIN. A Berliner Tageblatt varsói tudósítója írja: Varsóban teljes a kenyérhiány. A lakosság hosszú sorokban áll a hatósági kenyérüzletek előtt, hogy megkapja kis adag kenyérét. A közéletmegzési hivatal közlése szerint Varsó az elmúlt december hónapban a szükségés 600 vagon liszt helyett csak hatvanat kapott. A lakosság nyomott hangulatát még azzal a hírdetményel sem sikerült elosztatni, hogy 100 vagon liszt uton van, mert ez a mennyiség csak öt napra elegendő, mert további küldeményekről szó sem lehet. A főváros életmegzésének ez a nyomoruságos volta arra vezet-hető vissza, hogy a bolszevisták az

elmúlt nyáron elpusztították a termést, s azonkívül is a közgazgatsági szervezet hiányos és a vasuti szállítás is nyomoruságos.

Közgazdaság.

A drágaság.

Bukarestben és Erdelyben egyaránt hatalmas mértéket ölt a drágaság, megnehezítve a nagy tömegek megélhetését. Egy nagy külföldi vállalat vezetője a következő érdekes felvilágosításokat adta:

— A romániai drágaság oka igen nagy részben abban található, hogy a román kereskedők nehezen mozdulnak ki üzleteikből, nem mennek külföldre maguk vásárolni, hanem megvárják, míg a külföldi kereskedők elhozzák nekik helybe az árukat. Természetesen ilyen módon a két szeresét fizetik azoknak az áraknak, amikért ők maguk a külföldi piacon, például Bécsben vásárolhatnának.

Az itteni áruhiány okozta drágaságnak másik oka, hogy a behozott árak szállítási költségei szinte minden képzületet meghaladnak. Elsősorban a szállítás rettenetes hosszú ideig tart. Bécsből legjobb esetben egy hónap alatt érkezik egy vagon áru Bukarestbe. Ez alatt az idő alatt fizetni kell a szállítási díjat, gondoskodni a vagon őrizetéről, mert különben alig érkezik meg valami áru a rendeltetési helyére, mindig valakinek ki kell erőszakolni minden egyes nagyobb állomáson, hogy tovább menjen a vagon. A kereskedő pénze hónapokon át fekszik az árujában, amíg pénzhez jut. Egyébként a szállítási bajok legnagyobb része onnan származik, hogy Magyarországon hónapokon át visszatartja a tehervonatokat, amelyeket a külföldről rajta keresztül irányítottak Romániába.

Eddig szólni információm. Jellemző adatok egész Romániára, de azúllott gazdasági életére. Élesen kiláglik egy gyakorlati kereskedő felvilágosításaiból annak szükségessége, hogy végre meginduljon a forgalom, a ma még elzárt országok között.

A valutapiac.

Páris, szikratávirat január 27-ről. Dollár 14.30, márka 25.25, leu 20. Bucuresti, január 27. Dollár 66, márka 1.20. Arad, január 28. Dollár 69, márka 1.22. Timisoara (Temesvár) január 28. Dollár 69, márka 1.21 és fél. Budapest, január 27. Angol font 1840—1870, dollár 470—490, francia franc 3500—3600, márka 880—900, lira 1900—1950, osztrák korona 83—87, rubel 250—270, leu 680—705, szokol 680—700, korona- és francdinár 1360—1390, lengyel márka 69—73. Bécs, január 27. Márka 1060, leu 842, francia franc 4250, dollár 582, rubel 330, szokol 808, angol font 2250, dinár 1680, magyar bankiegy 120, lengyel márka 81.5. Zürich, január 27. Berlyn 1140. Newyork 628.5, Prága 900, Budapest 140, Zágráb 450, Bucuresti 920, Varsó 80, Bécs 195, osztrák lebelyegeztelt korona 130.

— Budapesti értéktözsde. Budapest, január 27. Az értéktözsden a következő fontosabb kurzusok alakultak ki: Magyar Hitel 1965, Osztrák Hitel 130, Angol—Magyar Bank 960, Leszámitolóbank 750, Salgótarjáni 7700, Rimamurányi 3675, Államvasut 4126.

Olcsó liszt a munkásoknak

A munkások és tisztviselők fogyasztási szövetkezetének vezetősége ma felkereste dr. Robu János polgármestert és bejelentette, hogy a munkások nem tudják átvenni a fejadagonként meghatározott lisztmennyiséget. A határozat szerint fejadagonként 4 kilogramm egyörletű és 1 kilogramm nullásliszt jár és ennek az 5 kilogramm lisztnek az ára 23 lei 20 bani, ami átlagosan kilogrammonként 4 lei 64 baninak felel meg. Miután a munkásoknak ez a liszt nagyon drága, a küldöttség arra kérte a polgármestert, hogy engedje el a kötelező 1 kiló nullásliszt átvételét, mert a 0-ásliszt ára kilónként 8.20 lei, ami nagyon megrágitja a fejadagot. Nullásliszt nélkül egy kiló liszt 3 lei 80 baniba kerülne és ez jobban is megfelelne a munkásoknak. Dr. Robu János polgármester méltányosnak találta a kérelmet és nyomban utasította a közéletmegzési vállalatot, hogy ezentul a szövetkezetnek nullásliszt nélkül adja ki a fejadagokat.

Vö ös terror Pécsen.

BUDAPEST. Pécsi jelentések szerint Linder két detektívje letartóztatta az ottani magyarság egyik vezetőjét, Dózsa János birtokost. A detektívek a városházára vezették Dózsát, ahol kihallgatták, majd borzalmasan megverték s azután a második emeletről ledobták az udvarra, ahol szörnyet halt. Temetése a város magyar lakosságának nagy részvéte mellett folyt le. Nyár és Zeke református lelkészeket, akik az áldozatot a temetőbe kísérték, továbbá a magyarság több vezetőjét a temetés napján letartóztatták. A városban cirkáló terroristák a letartóztatottak lakásait kifosztották.

Mozi.

— A mozgóképszínházak műsorai. Január 29-én az Apollóban: Bolhák jó áron megvételnek. Vigjáték 4 felvonásban. Feleségül veszem a babámat. Vigjáték 4 felvonásban. — Az Urániában: Salome, a zsidóleány. Dráma 4 felvonásban.

* Salome, a zsidóleány. Szombattól kezdve új műsort mutat be az Uránia színház. Veltésre kerül Salome a zsidóleány című 4 felvonásos filmdráma, amelynek viharos érzéses leírásait izgalmas meseszövevé bizonyára mély hatást fog lenni a közönségre. Salome gyönyörűségesen szép, keletiesen buja zsidóleány, aki váratlanul súlyosan megbetegszik. Dr. Gregers Werl, a híres orvos tudománya azonban segít Salomen. Az orvos és beteg között előbb rokon-szeny, azután pedig szerelem fejlődik ki. Salome önfelédten dobja magát az orvos karjaiba, aki visszaél a leány szeretetével. Salome szégyene elől a halálba menekül, az apja pedig átkot szór a csábitóra: „Lányom képmása-üldözön haláloedig.” Az átok beteljesül s a csábitó életét megrontja az emlék, amit Salome hagyott lelkében.

* Vigjáték műsor — az Apollóban. A változatosság kedvéért az Apolló színház ötletes vigjátékokból állította össze szombati új műsorát. Két ragyogó szellemességu vigjáték is szerepel az Apolló új műsorán, így a közönségnek bő alkalma nyílik a vidám szórakozásra.

* Tih-Minh. Ez a név már fogalom-má vált Aradon. A közönség feszült kíváncsisággal várja annak az óriási méretű és szenzációs tárgyú egzotikus drámának a megismerését, amelynek első részét február elsejétől kezdve mutatja be az Apolló színház. A dráma első részében megismerkedünk a történet hőseivel, Jaques d'Athissal, a fiatal tudós-kutatóval, aki halálfelegvő harcot fog folytatni egy indus bandával.

A szabad asszonyok.

Hogy élnek a nők a távoli keleten

Az európai ember tudatában úgy él a keleti nő, hogy az teljesen rabszolgája a férjének. Rácáfol azonban erre az a leírás, amelyet két német tudós most tett közzé a messzi Keletáziában levő Birma államban élő nőkről. Birma az angol indiai birodalom legkeletibb tartományja. Birmában — ámbár ott az uralkodó vallás a buddhizmus — nem ismernek kasztokat. Igen különösek tünik fel az idegen előtt az ország nőinek önállósága, amely merőben különbözik a keleti szokásoktól. Maga a birmai törvény is támogatja a nők önállóságát. A birmai nő a törvény előtt egyenlő a férfivel, közügyekben a tanácsát is kikérik és szerződéseket is köthet. A nőnek ez a szociális állása annál is inkább figyelemreméltó, mert már a régi indus törvénykönyvek és a buddhizmus is kimondják, hogy a nő jóval alatta áll a férfinak. A birmai háziasszony nem alszik sokáig. Napi munkája hajnalkor kezdődik. Ekkor hüvelyezik ki a napi ételmezésre szükséges rizst, ugyancsak hajnalban szerzik be az egész napra szükséges ivó és főzővizet. Ha a forrás, vagy a folyó messze van, az asszonyok és leányok fejükön a fakorsóval sorban vonulnak ki. Az étkezés reggel 9 órakor és estakonyatkor folyik le. A birmaiak főételvénye a rizs. Ehhez különböző fűszereket szolgáltatnak fel, fűszeres mártásokban, felszolgálnak friss, vagy sózott halakat, halpástétomot és húst. A család alacsony kerek asztalka körül ül. Ezen az asztalon helyezik el a rizsszel töltött tál körül a különböző mártással megtöltött tálakat. Előbb rizs szednek a tálból, erre öntik a mártást, az egészet összegyúrik s aztán kézzel teszik a szájukba. A háztartás nem sok gondot okoz a birmai háziasszonynak. Amilyen nagy gondosságot fordítanak a jó, tiszta ruházatra, a hibátlan hajdizsra és az ékszerre a házon kívül, oly keveset törődnek azzal, amit mi európaiak házi kényelemnek nevezünk. Más butora nincs a birmai háznak, csak az a láda, amelyben a ruhát és ékszert tartják. Az ágy, amely gyékényen van, mindössze párnákból és takarókból áll. Reggel az ágyneműt a gyékénybe csavarják és a szoba sarkában helyezik el. A padozat bambuszról, vagy szálkából készül és elegendő hézag van közöttük arra, hogy a por és szemét átférjen. S minthogy a házak egy méter magasú cölöpökön nyugosznak, a szemét jó helyre kerül. Néhány fiatal hajásból összeesküvésével seprűvel hamarosan kiteszik a szobát. Így azután a háziasszonynak éppen elég ideje marad, hogy mellékfoglalkozás után nézzen, amál is inkább, mert mindig akad valamelyik rokon, aki elvégzi a házi teendőket és a gyermekekre felügyel. A birmai nő leginkább kereskedéssel foglalkozik. Vagy a saját házában rendez be szatocsüzletet vagy pedig a bazárban kereskedik. A mandalay-i és rougoou-i nagy bazárok elrusító helyeinek kilenc-tized részét asszonyok és leányok bírják, akik élelmiszereket, közszükségleti cikkeket, selymet és pemes úrból készült kézimunkákat árúsítanak.

De nemcsak kiváló kereskedő a birmai nő, hanem híres a kézimunkájáról és főként szövéséről. Birmában, miként a szomszédos Siamban is, kizárólag a nők végzik a kelme-szövést, míg Indiában a férfiak. A szövészek társaságokat is vonz s főként a szerelmesek legkedveltebb találka-helye. A szövészel nemcsak a házban szükséges kelmet készítenek el, hanem háziiparként is üzik. A szövőasszonyok egy vállalkozótól kapják a selymet és pamutot és darabszámra kapnak fizetést. És milyen ezeknek az önálló keleti nőknek a külső élete? A birmai nő

nem mondható szépnek. Arcsontjai előreugrók, szemei kissé ferde metszésűek, bőre sárgás. Valódi mongol-típus. Csúpan az apró szurós szem és a fejet koronaként övező dus, ragyogó hajzat nevezhető szépnek. A ruházatra főként ünneplés alkalmakkor sokat ad a birmai nő. A falvakon különös arckenőcsőt használnak, de a városokban már az európai szépítőszerkeket is vásárolják. Gyakran annyira befestik és bepuderozzák magukat, hogy az asszony, vagy leány inkább bábuhoz, mint élőlényhez hasonlít. A birmai nő azonban azt is érti, hogy egyszerű szerek igénybevételeivel is tetszelegjen. Nagyon kifejlett a színérzéke és a ruházata diszkrét. A nemzeti viselet a tamein, egy és negyedméter hosszú és ugyanolyan széles nyitott szoknya, amely három részből áll: a 60 centiméter széles mintázott középső részből, alul egy 35 centiméter széles színezett darabból és fenn 30—50 centiméter széles sima bársonyból, vagy gyapjúkalméból. Az egészet fehér kalikkal bélelik. A birmai nő nem szereti a súlyos aranyékszert, mint a hindu nő. A karon keskeny arany-karperecet visel. A bokán viselt arany-csatt már kiment a divatból. (Nánunk csak most kezdődik ez a divat.) Filigrán, aranyból készült nyakláncokat, vagy hosszú, pirosra festett vékony aranyláncokat viselnek, ami igen tetszelős viselet. A hajlász aranyból készült virág, vagy félhaldalaku tűzfésű, a gazdagabbak gyémánttal, vagy rubinttal díszítik fel a fésűt. A gyémántot és rubintot gyűrűben és fülbevalóban is hordják. De legszívesebben friss virágot tűz a hajába a birmai nő. Mindenesetre érdekes a birmai nő élete, amely teljesen elüt a keleti nő elzárkózott, szomorú életétől.

A szerkesztésért

KÁROLY JÓZSEF
felel.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Alulírott Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Aradi Fiókjának tisztviselő kara s a Marta Automobil Gyar Részvénytársaság, Arad igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tisztviselői kara mélyen megrendülve jelentik, hogy szorított és nagyrabecsült elnökük

Lánczy Leó úr
önagyméltósága,

valóságos belső titkos tanácsos, a budapesti kereskedelmi és iparkamara volt elnöke stb. stb.

6 hó 26-án rövid szenvedés után, 69 éves korában elhunyt.

Megboldogult elnökünk halála, ki vállalatunkat atyai szeretettel vezette s ki mintaképe volt az emberi nemes tulajdonoknak, pótolhatatlan veszteséget jelent nekünk és emléket örök időkre hálás kegyelettel fogjuk megőrizni.

Arad, 1921. január 28.

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
Aradi Fiókja.

Marta Automobil Gyar Részvénytársaság. 387

Apró hirdetések K i n á l o k :

Levelezés.

HARMINCOT EVES urinó hozzáméltó uriembert önzetlenül szeretne. Csak teljes című levélre válaszolok „Melegsívi asszony” címen. 364

FIATAL intelligens urileány vagyok. Idősebb korrekt uriember barátságát keresem. Csakis teljes című leveleket „Szöke kisleány” jellegére e lap kiadójába kérek. 368

Alkalmazás.

INTELLIGENS NŐ, kinek férje a háboruban szerzett betegségben elhunyt, 8 éves kis fiával állást keres. Ajánlkozik gyermekek mellé nevelőnőnek, (zenéhez is ért) esetleg idősebb urhoz, vagy urnőhöz házvezetőnőnek. Címe a kiadóhivatalban. 10025

KERESÜNK azonnali belépésre egy fűszer és vasszakmában jártas kereskedő segédet Onika és Pável, Kisjenő. 365

IRODASTANÓI, instruktori állást keres perfect német urileány. Címe: Wallinger hirdetőjében. 10443

ÓVADÉKKAL RENDELKEZŐ utazó felvételt, ajánlatok a kiadóba „Március” jelige alatt kéretnek. 356

Vétel és eladás.

LABZSAKOK jutányos árban, kölcsönbe is Schächternél, Árpád-tér 5. 339

PIANINÓT bére keresek. Ajánlatokat „Pianinó” jeligével a kiadóhivatalhoz küldjétek. 366

MASZNALT OLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ellátás.

TELJES ELLÁTAST nyerhet uricsaládnál magányos uriember. Cím a kiadóhivatalban. 363

Különféle.

ZONGORÁT, vagy pianinót bére vennék. Ajánlatokat „Magas bérösszeg” jeligére a kiadóba. 353

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvesz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca. Klein I. hirdetői és hírlap irodája Strada Romanului (Zrinyi-u.) és Mandl, Boulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírüzlete.

5500 dollárért: 28 holdas birtokot gazdasági épületekkel Arad határában.
1500 dollárért: Három szobás magánházat kerttel, elfoglalható lakással.
15.000 dollárért: Három szobás magánházat, modern butorral, zongorával, konyhaberendezéssel. 11 drb. dísznővel, 1200 négyszögletű bekerített telekkel, hozzá 15% hold szántófölddel.
4000 dollárért: Nagy sarok magánháza, melyben fűszerüzlet és vendéglő van.
1000 dollárért: Három szobás magánházat, 400 négyszögletes kerttel, elfoglalható lakással. 10443

Bővebbet: Wallinger adásvételi körvetté irodájában Lázár-utca a Földes-palota kapujával szemben.

2 vizsgázott fűtőt

(fűtőt) önműködő Babcock-Willecox kazánokhoz keresünk. Írásbeli kérvények bizonyítványokkal egy

Rudal 12 Apostol Banyatársulat B r a d,
(Hunyadmegye) címre küldendő.

25—1921. g. sz.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

Arad thif. város gazdasági széke az 1921. évi kenyérszükségletek biztosítása iránt folyó évi február hó 7-én délután 4 órakor Zubor Andor gazdasági tanácsnok hivatali helyiségében árlejtést tart. Ajánlat teendő:

1. Azon esetre, ha a szükséges lisztet a vállalkozó adja;
2. ha a szükséges lisztet a város adja;
3. Ha a szükséges lisztet a város becsátja ugyan rendelkezésére, de a liszt árát a vállalkozó azonnal megfizetni tartozik azon esetben, ha a szükséges lisztet a város adja, kitüntető, hogy a vállalkozó 1 kgr. lisztből mily mennyiségű kenyeret állít elő.

Bánatpénzül letendő 1000 lei készpénzben.

Az árlejtésen részt lehet venni írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtés megkezdése előtt nyújtandók de csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz is mellékelve van s ha az ajánlatot levő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad, thif. város gazdasági széke, 1921. évi január hó 24-én tartott üléséből.

A gazdasági szek.

Aranyat, ezüstöt bármily mennyiségben a legmagasabb áron vesz a

BRANDESZ-féle ékszergyár részére a

Központi Aranybevaltó ékszerész

ARADON, Bulevardul Regele Ferdinand I. (József Hegy-ut) 12.

Vékonki munkát szép kivitelben aranyba és ezüstbe elvállal.

Uzinele de Fier si Domeniile din Resita Societate Anonima

Posesorii obitatorilor provizorii emise cu ocazia subscripționării a 100.000 acțiuni noi ale uzinelor de Fier si Domeniilor din Resita, în valoare nominală de Lei 50.000.000 sunt rugați a face, de la 1—10 Februarie a. e. vârsământul treilea și ultimă de Lei 500, de fiecare acțiune, prezentând chitanțele provizorii la Banca unde au efectuat subscripțiunea și primul vârsământ.

În caz cănd vârsământul nu se va efectua în intervalul prescriis, se va aplica dispozițiunile legii.

4899

Consiliul de Administrație